

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการโซ่อุปทานมะม่วงของเกษตรกรกลุ่มส่งออกมะม่วงมณฑล
ธรรมนิมิต ตำบลมณฑลธรรมนิมิต อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง มีวิธีดำเนินงานวิจัยเกี่ยวกับ
ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากร

1.1 ประชากร (population) ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ
เกษตรกรกลุ่มส่งออกมะม่วงมณฑลธรรมนิมิต อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 57 ราย และ
คณะกรรมการกลุ่มส่งออกมะม่วงมณฑลธรรมนิมิต อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 7 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มส่งออก
มะม่วงมณฑลธรรมนิมิต อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ตอนที่ 2 การจัดการโซ่อุปทานมะม่วงของ
เกษตรกรกลุ่มส่งออกมะม่วงมณฑลธรรมนิมิต อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง และตอนที่ 3 ปัญหา
และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทานของกลุ่มส่งออกมะม่วงมณฑลธรรมนิมิต อำเภอสาม
โก้ จังหวัดอ่างทอง และการจัดเวทีชุมชน

2.1 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยการกำหนดข้อมูลที่ต้องการในประเด็นต่าง ๆ
ตามวัตถุประสงค์การวิจัย แล้วจึงกำหนดตัวชี้วัดและมาตรวัดข้อมูลในแต่ละประเด็นตามที่ได้
กำหนดไว้ แล้วจึงนำข้อมูลตามประเด็นตัวชี้วัดและมาตรวัดมาสร้างเป็นข้อคำถามประกอบด้วย
คำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบหรือคำถามปลายปิด (close-end question) และคำถาม
ประเภทเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นให้ข้อมูลอย่างเต็มที่หรือคำถามปลายเปิด (open-
ended question) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มส่งออกมะม่วงมงคล
ธรรมนิมิต อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพการ
 สมรส การศึกษา การมีตำแหน่งทางสังคม ประสบการณ์การปลูกมะม่วง การได้รับการฝึกอบรม
 ด้านการปลูกมะม่วง จำนวนแรงงานภายในครัวเรือน ลักษณะพื้นที่ถือครองทางการเกษตร พื้นที่
 ปลูกมะม่วง ผลผลิตมะม่วง รายได้และรายจ่ายในการผลิตมะม่วง รายได้และรายจ่ายของครัวเรือน
 ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดมีคำตอบให้เลือก เป็นแบบให้เลือกคำตอบเดียว แบบให้เลือกหลาย
 คำตอบและเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 2 การจัดการโซ่อุปทานมะม่วงของเกษตรกรกลุ่มส่งออกมะม่วงมงคล
ธรรมนิมิต อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทานการผลิต
 มะม่วง ต้นน้ำ ได้แก่ การได้มาซึ่งปัจจัยการผลิต การเตรียมพื้นที่ปลูก การเลือกใช้พันธุ์มะม่วง และ
 การเลือกใช้ปุ๋ย การจัดการโซ่อุปทานการผลิตมะม่วง กลางน้ำ ได้แก่ การจัดการกระบวนการผลิต
 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การตรวจรับรองคุณภาพ การจัดการโซ่อุปทานการผลิตมะม่วง ปลาย
 น้ำ ได้แก่ การสร้างมูลค่าเพิ่ม การกระจายสินค้า การเคลื่อนย้ายผลผลิต การส่งออกต่างประเทศ
 ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดมีคำตอบให้เลือกเป็นแบบคำตอบเดียวว่าปฏิบัติ/ไม่ปฏิบัติ/ไม่
 ใช่

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทานของกลุ่มส่งออก
มะม่วงมงคลธรรมนิมิต อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ได้แก่ ปัญหาจัดการโซ่อุปทานการผลิต
 มะม่วง ต้นน้ำจัดการโซ่อุปทานการผลิตมะม่วง กลางน้ำ จัดการโซ่อุปทานการผลิตมะม่วง ปลายน้ำ
 โดยกำหนดมาตรวัดปัญหาออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ปัญหามาก	มีค่าเท่ากับ 3
ปัญหปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 2
ปัญหาน้อย	มีค่าเท่ากับ 1

2.1.2 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์และ
 พัฒนาขึ้นมาโดยศึกษาจากเอกสารวิชาการ บทความ ตำรา วรรณกรรม ข้อมูลจากระบบออนไลน์
 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโซ่อุปทานการผลิตมะม่วง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 ตรวจสอบ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์และนำแบบสัมภาษณ์ไปตรวจสอบ
 ความถูกต้อง

2.1.3 การทดสอบเครื่องมือ เพื่อตรวจสอบว่าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมานี้สามารถ
 วัดได้ตรงตามความต้องการ และวัดได้ครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหาหรือไม่ โดยการนำแบบ
 สัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษาตรวจสอบและขอรับคำแนะนำเกี่ยวกับประเด็นหรือ

ข้อความที่ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไข และนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นจึงปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ ก่อนที่จะไปทดสอบต่อไป

2.1.4 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ การทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดสอบกับเกษตรกร ตำบลปลายนา อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 ราย โดยการสัมภาษณ์แล้วสังเกตว่ามีข้อคำถามใดบ้างที่ไม่มีความชัดเจนและเกษตรกรไม่เข้าใจ ผู้วิจัยก็นำมาปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเมื่อแบบสัมภาษณ์เสร็จสมบูรณ์ดีแล้ว ผู้วิจัยจึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป โดยการคำนวณค่าความน่าเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทานของเกษตรกรกลุ่มส่งออกมะม่วงมงคลธรรมนิมิต อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ด้วยวิธี Cronbach's alpha โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้เท่ากับ 0.713

2.2 การจัดเวทีชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลในประเด็นต่อไปนี้

2.2.1 การดำเนินงานของกลุ่มส่งออกมะม่วงมงคลธรรมนิมิต อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง

2.2.2 แนวทางการส่งเสริมการเกษตร

1) ประเด็นการส่งเสริมการเกษตร

2.2.3 แนวทางการจัดการโซ่อุปทานมะม่วง

1) ด้านการเพิ่มมูลค่า (Value Added)

2) ด้านการเพิ่มคุณค่า (Value Creation)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดทำไว้ ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1.1 จัดทำแผนปฏิบัติงานการออกเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรตามจำนวนประชากรของเกษตรกรกลุ่มส่งออกมะม่วงมงคลธรรมนิมิต อำเภอสสามโก้ จังหวัดอ่างทอง

3.1.2 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ รายชื่อเกษตรกร ดินสอ ปากกา และกล้องถ่ายภาพ ให้พร้อมและเพียงพอต่อการใช้งาน

3.1.3 ประสานงานกับกลุ่มส่งออกมะม่วงมงคลธรรมนิมิต เพื่อนัดหมายเกษตรกรให้ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ตามแผน

3.1.4 ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรที่นัดหมายด้วยตนเอง โดยผู้สัมภาษณ์แนะนำตนเองชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย และประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากการวิจัย เริ่มสัมภาษณ์โดยผู้สัมภาษณ์ชี้แจงการตอบแบบสัมภาษณ์และอ่านข้อคำถามให้เกษตรกรตอบ และผู้สัมภาษณ์บันทึกคำตอบหรือทำเครื่องหมายตามที่เกษตรกรตอบ จากนั้นจึงตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และกล่าวขอบคุณเกษตรกรที่ให้สัมภาษณ์

3.2 ผู้วิจัยจัดเวทีชุมชนเพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และร่วมหาแนวทางการพัฒนาจัดการโซ่อุปทานมะม่วงและแนวทางการส่งเสริมการเกษตร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสัมภาษณ์ประชากรมาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ แล้วจัดทำรหัสข้อมูล เพื่อประเมินผลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตอนที่ 2 การจัดการโซ่อุปทานมะม่วงของเกษตรกรกลุ่มส่งออกมะม่วงมงคลธรรมนิมิต อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง เป็นคำถามปลายเปิดให้เลือกตอบปฏิบัติ/ไม่ปฏิบัติ/ไม่ใช้ จำนวน 87 ข้อ แบ่งเป็นการจัดการโซ่อุปทานต้นน้ำ 25 ข้อ กลางน้ำ 38 ข้อ และปลายน้ำ 24 ข้อ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทานของเกษตรกรกลุ่มส่งออกมะม่วงมงคลธรรมนิมิต อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ด้วยการใช้ค่าเฉลี่ย โดยการกำหนดมาตรวัดระดับของปัญหา ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ปัญหามาก มีค่าเท่ากับ 3

ปัญหาปานกลาง มีค่าเท่ากับ 2

ปัญหาน้อย มีค่าเท่ากับ 1

การแปลความหมายระดับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทานของเกษตรกรกลุ่มส่งออกมะม่วงมงคลธรรมนิมิต อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ด้วยวิธีการนำค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ช่วงระดับปัญหา} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{3 - 1}{3} \\ &= 0.66\end{aligned}$$

ปัญหามาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00 คะแนน
ปัญหาปานกลาง	ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33 คะแนน
ปัญหาน้อย	ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66 คะแนน

